

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2 40 "
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Bathyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filleri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Adunarea dela Orăștie

În șirul adunărilor populare, chemate pe de-o parte să trezească întreg poporul românesc la conștiința primejdiei de moarte ce-l amenință prin falsificarea din nou a dreptului electoral, care se plănuiește din partea guvernului Khuen-Héderváry, a celui mai hain guvern, din câte această nefericită țară a avut parte vre-odată, de altă parte pentru încheierea rândurilor noastre și pentru restituirea solidarității naționale și a disciplinei de partid, atât de greu vătămată în timpul din urmă, urmează în ziua de mâine adunarea dela Orăștie.

Trecem prin zile nespuse de grele. Se pare, că nenorocul neamului nostru, fatala noastră nefericire a voit ca tocmai acum să se dărîme singura cetate tare a luptei noastre pentru existență ca neam românesc, când mai ales am fi avut trebuință de acea solidaritate. Nu recriminăm la locul acesta, nu stabilim responsabilitățile, ci numai constatăm cu nespuse durere și amarăciune.

Ceeace am prevăzut: s'a întâmplat. Luat între două focuri, între cel al guvernului sprijinit pe față de o ceată ticăloasă de trădători, cărora nici Dumnezeu nu le va ierta îngrozitorul păcat, pe care l-au săvârșit împotriva neamului lor și între cel aprins din partea unei grupări, care susține acest foc pe cuvântul mincinos, că voește primenirea luptei noastre naționale: autoritatea comitetului executiv al partidului național român și înșasi solidaritatea acestui partid sunt ciuruite și poporul ro-

mân în fața acestor nefericiri se sbate chinuit aproape de desnădejde pentru viitor.

Învățătorilor li-a intrat frica de moarte în sân. Mulțimea lor covârșitoare nu mai cutează nici să se arate în lupta, ce o purtăm pentru avutul cel mai scump al neamului nostru, pentru naționalitate. Preoții parte sunt intimidați și ei, parte sunt inficiați de duhul rău al trădătorului dela Orade și multora par'că le vine bine la socoteală campania nefastă, ce s'a dat spre clătinarea solidarității naționale, ca să-și scuze indolența și neactivitatea ori păcatul trădării intereselor de neam cu motive culese din articoliile ziarelor cu pretenții de a aplica o critică obiectivă și pincipiară față de activitatea comitetului național. Massa cea mare a poporului între astfel de împrejurări a rămas aproape fără conducători și dușmanii seculari ai neamului nostru încep să devină iar mai îndrăzneți în loviturile ce aplică ființei noastre naționale.

Școlile aproape sunt cu desăvârșire maghiarizate, iar acum șovinismul turbat unguesc cearcă să între și în armata comună, singura instituțiune de stat, în care vedeam într'o măsură oarecare scutită limba noastră românească și ființa noastră de Români. După școală vine acum armata și va veni la rând și biserica.

Vedem primejdia grozavă ce ne așteaptă și simțim sosit timpul, când fără teamă de primejdie, cu inima 'n dinți și cu capul amănă, trebuie să intrăm în cea mai desperată luptă. Trebuie să-i rupem pe învățătorii din cătușele spaimei, în care i-a băgat legea lui Apponyi, sufletele preoților trebuie să le aprindem și aducându-le

tuturor aminte istoria, care povestește, că străbunii noștri păreau a se bate mai mult pentru limbă, decât pentru viață, trebuie să aprindem focul cel sacru al luptei pentru limbă și națiune.

Fără grijă de jertfă, trebuie să intrăm cu toții în foc. Sufletul ni-l cer, ca să ni-l piarză, noi mai bucuroși să dăm morței trupurile noastre, ca să mântuim sufletul românesc dela moarte.

Preoții români trebuie să fie iar cu crucea 'n frunte, dascălii români în solidaritate de fier trebuie să iasă din rezerva, ce și-au impus-o până acum față de lupta mare a națiunii lor. Vină jandarmii și vină temnițele și vină amendele și nefericirea noastră familiară și vină moartea: înainte să mergem acum Români cu toții, căci nu mai e vorba de lucruri de nimic, ci întrebarea cea mare e acum: viață ori moarte.

Viață voim, că suntem vrednici de ea și 3 milioane și jumătate de Români nu pot pieri ca niște neputincioși vrednici de răs și de compătimit, loviți de neprăznicia unui neam, care întru nimic nu este mai vrednic de cât al nostru, ci numai prin cutezanța lui fără seamăn a izbutit să ne ologească și să ne scoată din alvia firească a vieții noastre naționale. Cutezanței cutezanță trebuie să-i opunem și trebuie să ne pregătim a da dovadă îngrozitoare adevărului, care ne pătrunde, că fără naționalitate viața este de prisos.

Mănezi trebuie să răsune cetatea Orăștiei de glasul puternic al protestului unui neam îndârjit și gata de orice luptă pentru apărarea ființei sale naționale. Ziua de mâine trebuie să ne aducă chemarea tutu-

Literatura. Publicul și Statul

de E. Lovinescu

VI.

Mai încercasem în foiletonul trecut să definesc literatura noastră de astăzi, găsind-o mai mult fragmentară, mai mult ca o bogată culegere de încercări, dese ori strălucite, ca un joc de inele de aur aruncate în razele soarelui de vară. Printr'o comparație poetică am putea-o asemăna cu o pădure prin iarba căreia sclipesc licuricii; acum se aprind, acum se sting, pentru a se aprinde din nou... Lumina lor tremură ca o flăcăără bătută de vânt, e discretă și poetică; cu ea însă nu se luminează întreaga pădure, pentru care rămâne numai ca o podoabă a nopților de vară. Tot așa de tremurătoare e și literatura de astăzi; licărește, dar nu luminează; acum pălește, stingându-se pentru a aprinde din nou ca un zimbet de chemare acoperită...

Torția lipsește însă, torția ce-și trimite raza până în adâncurile pădurii, prin desigurii, pătrunzându-le, învăluindu-le de o lumină orbitoare. Lipsesc operele de artă definitivă, încheierea din urmă a unor lungi forțări, rodul plin și copt al unei țerne ce-și așterne umezeala, al unei primăveri ce desface mugurul, al unei veri ce-l încălzește cu o lungă sărutare, și al unei toamne ce-l leagă și-l întinde mâinei doritoare... Se scrie multe, dar nu și mult. Scriitorii par mereu în goana unei noi lucrări; înainte de a sfârși una,

înainte de a-i da tot luciul de care are nevoie, se grăbesc spre alte ademeniri...

Această observație cred, că e prea vădită pentru a stăruii mai mult asupra ei... Rămâne acum să-i dăm un temei, să-i cercetăm pricinile, pentru a o găsi destul de firească.

*

Cel din-ai răspuns ce ni-s'ar da, ar fi: această stare a literaturii noastre de acum din lipsa talentelor mari, a adevăratelor personalități creatoare, care deși lasă adesea să sboare dela masa lor de lucru atâtea foi nedesăvârșite, urmăresc totuși o viață întreagă firul unei creații literare mai largi, mai bogate...

Mărturisesc că acest lucru s'ar putea susține într'o măsură.

Generația actuală n'a dat un Eminescu, un Coșbuc, un Caragiale, un Delavrancea sau un Vlahuță; e drept că ea n'a dat încă tot ce e legitim să așteptăm dela dânsa, dar s'ar putea susține că nu e de prevăzut, după faptele cunoscută până acum, ca această generație să egalez generația trecută în privința largimii inspirației. Nu pun în discuție trecutul. Ar fi o chestie destul de delicată, și n'aș voi să aduc cuiva vre-o jignire. De altminteri nici nu mă îndoiesc de talentul contemporanilor noștri. De aceea voi lăsa cu totul la o parte acest joc atât de delicat al comparațiilor, care are mai totdeauna nenorocitul rezultat de a nemulțumi pe toată lumea, și pe acei pe care îi lauzi și pe acei în dauna cărora faci comparația...

Înlăturând deci această cântărire prea subtilă, prea delicată, și mai ales prea subiectivă, mă voiu mărgini a studia acum chestiunea dintr'un alt punct de vedere, în care nu mai poate încăpea tăgada. Voi dovedi anume, că una din primele — și cea mai însemnată — a fărîmării literaturii noastre, sunt și împrejurările economice, în care se desvoltă literatura noastră de azi.

*

E știut că la noi literatura n'a fost nici odată, nu un izvor de îmbogățire, dar chiar nici un mijloc de existență. Nu s'a putut nici odată trăi din scrisul literar. A fi scriitor nu înseamnă a avea o *profesiune*; trebuia să fii mai întâu *ceva* pentru a te putea îngădui apoi să te îndeletnicești cu literatura, pe îndelete, fără nici o grabă, de-oarece pagina tipărită neaducând bani, nu era nevoie s'o arunci în circulație înainte de vreme. Această desăvârșită nerăsplătire a muncii literare e pricina că literatura noastră a fost făcută la început de boeri, sau de oameni cu stare care vedeau în scris un fel de *otium cum dignitate*, sau cari aveau o sinceră dragoste pentru cultura românească. Numai în urmă a venit literatura proletarilor, a intelectualilor săraci al căror prototip e marele Eminescu, atât de încercat de mizerie, el care ar fi trebuit să poată trăi din belșug de pe urma penei lui geniale. Literatura însă nu i-a adus nici un ban, și pentru ca să trăiască a fost silit să facă ziaristică, sau să primească funcții înfinit mai pe

ror Românilor de omenie sub steagul singur mântuitor al partidului național român. Ziua de mâne trebuie să fie începutul unui năvalnic avânt, care nu se va mai putea opri, decât în ceasul, când existența și dezvoltarea națională a neamului românesc prin bine garantate instituții de stat va fi asigurată pe veci.

Națiunea română e primejduită de dușmani în existența sa. Națiunea română vă cheamă pe toți sub steagurile ei pornite la luptă, Români. Amin și Doamne-ajută ziceți cu toții și cu toții — *veniți!*

Jertfa și răsplata

La apărarea și susținerea acestui Stat al Ungariei, am contribuit și noi Români, în decursul veacurilor, cu truda brațelor și cu jertfa sângelui inimilor noastre. Dar și astăzi oare, nu purtăm noi, în aceiaș măsură ca și toți conlocuitorii noștri de alte neamuri, toate sarcinile și nu facem oare toate jertfele, pe a căror totalitate se sprijinește siguranța patriei în afară, și ar trebui să se razime și propășirea ei înăuntru?

Ar trebui! Dar în această privință suntem nevoiți să vedem cu durere că jertfele noastre merg în mare parte în pagubă, că ele pentru noi nu dau roade, ba chiar că servesc la alimentarea unor mijloace îndreptate împotriva intereselor și chiar împotriva existenței noastre naționale.

Este cel mai revoltător spectacol pe care un stat organizat — pretins organizat, — poate ca să-l dea. Contribuirile cu parte din produsul muncii unui popor, jertfa de sânge la care el trebuie să fie întotdeauna gata, — toate acestea ar trebui în chip firesc să aibă drept urmare ocrotirea lui, înlesnirea năzuințelor de propășire, materială și intelectuală, cari n'ar avea decât să-l ridice, și prin aceasta să sporească tot mai mult puterea lui de participare la opera de bunăstare și înălțare comună. În loc de aceasta, în nenorocitul Stat al Ungariei, mulțumită triumfului unei

politice de inimi mici și de patimi mari, se caută să se înăbușe însăși puterea și înseși izvoarele de viață ale unora din fiii, din susținătorii firești ai acestui Stat.

Niciodată o politică mai oarbă, mai nătângă, n'a încătușat, n'a ținut în loc, forțele vii ale unui Stat. Niciodată nu s'a lucrat cu o râvnă mai deplorabilă la înlăturarea, la înstrăinarea, bunelor voințe populare față de conducerea oficială centrală, — a majorității cetățenilor față de guvernul țării. Și niciodată nu s'a reușit a se arunca mai cu norocoasă mână sămânța urei și a vrajbei între fiii aceleiași patrii, între cetățenii aceluiaș Stat.

Căci nu e oare firesc, ca și cel de pe urmă cetățean, nedreptățit și chinuit, al acestei țări, să stea din când în când și să se întrebe: — Cum? banul muncit de mine să fie oare tot ca și banul muncit de alții, — și sângele vinelor mele să nu aibă acelaș preț ca și acela al concețenilor mei de altă limbă? Toate acestea să nu fie și pentru mine, ci numai pentru alții? Aceasta să fie dreptatea pe care Dumnezeu o îngăduie, aci pe pământul străbunilor noștri și al nostru?...

Prea necunoscător de suflete omenesti trebuie să fie acela, care să-și închipuie, că astfel de gânduri nu vor încolți în reflexiunea, chiar și tăcută, a tuturor celor nedreptățiti și apăsați. Iar din asemenea gânduri ce poate să iasă?... Prea necugetat trebuie să fie acela, care să nu-și pună niciodată asemenea întrebare și să nu se gândească la răspunsul, la singurul răspuns, care i-se impune.

Amărăciune și otravă se adună în toate acele suflete; este o lege firească, pe care nimic nu poate s'o împiedice, nici pseudo-legi omenesti nici teroare fără de lege, aceasta ca orice nedreptate să-și picure în inima omului firea ce va sta și va fermenta acolo, sinistru sfătuitoare și de nimic bun promițătoare...

Ce? Când și cel din urmă recrut român va vedea, că s'a dobândit, pentru limba maghiară, în armată, o excepție dela care limba lui românească e exclusă, svârlită ca o otreapă, nu se va răsvrăti,

și într'ânsul, tot simțul de dreptate și bruma de demnitate omenească ce trebuie să mi-jească și în sufletele cele mai primitive, sau pe cari trufiei nesăbuite a unora le place să le socotească drept atare? El nu va ști poate, acel recrut, de considerațiile cari ne fac pe noi să ținem la garanțiile de unitate, și deci de forță, a armatei comune a monarhiei; dar atât de amorțit sufletește nu va fi nici unul, ca să nu vadă și să nu simtă nedreptatea, micșorarea, ce se caută să i-se aducă lui și neamului său.

Chiar dacă am voi, nu stă în puterea noastră să potolim revolta și să îndulcim amărăciunea din sufletele celor nedreptățiti, celor umiliți și ofensați. Dar nici nu o vrem aceasta, fiindcă suntem pătrunși și noi, suntem pătrunși cu toții, de aceeași amărăciune și de aceeaș revoltă; și dacă ea nu ne-ar turbura sufletele în fața celor ce avem să îndurăm, ar însemna că nu mai suntem decât o adunătură de sclavi, cu simțul de demnitate omenească și națională atrofiat. Și așa ceva nu suntem noi.

Nu suntem; și de aceea zicem și noi poporului nostru întreg, tuturor celor despre cari știm că la inimă le vorbim și cu drag și nădejde ne ascultă:

Da, apărăm țara și noi și o susținem; ne dăm și noi, pentru aceasta, prinosul muncii și jertfa sângelui nostru. Iar picătura de sânge românesc e tot atât de prețioasă ca și a oricărui reprezentant al celorlalte popoare alcătuitoare ale acestui Stat, și sudoarea în care își câștigă Românul banul lui trudit, tot atât de sfântă ca și a celorlalți contribuabili ai țării. Ba și mai mult poate, căci cu intenție și cu silă el este pus mereu, sistematic, în condiții de existență mai grele decât cei născuți într'o zodie mai norocoasă, e prigonit și strimtorat în viața lui economică, e constrâns la contribuiri suplimentare pentru biserica și școala lui, — și câte alte greutate și împiedicări, pe cari privilegiații sorții nu le cunosc, mai are el să suferă!

Noi acestea suntem dator să le spunem poporului nostru, — și le spunem. Le spunem cu atât mai mult, cu cât suntem convinși că aducem, cu acest chip, un serviciu și patriei noastre comune și conlocuitorilor noștri de alte neamuri, cărorora nimic nu putem să le dorim mai mult, în interesul lor chiar, decât să aibă ochi și să vadă, să aibă urechi și să audă!

Interviewul vicarului trădător Mangra și „Tribuna“

„Tribuna“ în numărul său de azi publică în întregime interviewul, pe care l-a acordat trădătorul vicar V. Mangra ziarului „Nagyváradi Napló“.

Interviewul e următorul:

— „Evenimentele ce s'au petrecut în jurul comitetului național român, fără îndoială își au importanța lor, dar nu sunt atât de grave în urmări, cum ar putea crede cei neinițiați. Comitetul înainte cu ani a avut greutate, a avut rol de factor politic, dar în vremile din urmă s'au deslănțuit în sânul partidului certuri interne, cari au subminat autoritatea comitetului. În conducere sunt reprezentați mai mulți advocați tineri, oameni doritori de a juca rol politic cari în loc de năzuințe conștiente ocupă opinia publică românească cu chestiile lor personale. Dintre cei vechi, dr. Gheorghe Pop de Băsești,

jos de meritul lui, sau ce e și mai trist a fost silit să întindă casca lui Belizarie pentru a cere obolul carității publice...

Acum în urmă, și ca un corolar al mișcării dela *Sămănătorul*, și a trezirii gustului pentru citit în mase mai largi, munca literară a început să găsească oare-care răsplătire, zic numai o oare-care, ceace ne va da întreaga deslegare a chestiei pe care am ridicat-o...

Incepe a se câștiga câte ceva cu scrisul. Firește însă că literatura n'a ajuns și la noi o profesiune ca în alte țări străine, ca în Franța de pildă, unde se poate câștiga un milion de pe urma unei piese de teatru de mare succes. Acolo a fi scriitor ajunge pentru a trăi din larg și cu demnitate, pentru a produce deci pe îndelete, pentru a publica numai atunci, când opera a primit toată îngrijirea de care are nevoie perfecția, fie ea chiar relativă...

La noi, în starea de acum, e numai un început de retribuție a activității literare, un început îmbucurător, de sigur, dar care atâta vreme cât e un început are și urmări neprielnice printre care număr chiar și fragmentarea. Literatura de astăzi... Plata este neîndestulitoare, — și nu invinuesc pe editori, căci în literatură ca și într'o piață comercială, plata se face sub înrăurirea cerinții publicului... Am arătat că a început să se citească mai mult, însă cerința nu e atât de mare pentru a îngădui ca scriitorii să fie răsplătiți după meritul lor, astfel ca, viața fiindu-le asigurată, să poată lucra pe îndelete, cu drago-

ste, și nu sub apriga înțepare a nervilor, în goana unei modeste sume.

Suntem într'o epocă de tranziții. Și fără a fi paradoxal, trebuie să deplângem acest rezultat neașteptat al unui început bun: retribuția scriitorilor.

În loc ca literatura să fie făcută de câteva talente, ce și găsesc sprijinul vieții aiurea, ea e făcută astăzi de mult mai mulți scriitori ce și caută existența într'ânsa, și, cum împrejurările în care trăim nu îngăduie o răsplătire mai mare, ce s'ar cuveni operilor făurite în lungi ani de creație înceată, scriitorii noștri se văd siliți a fabrica numai schițe, încercări cronice, nuvelete, și alte fărâmituri literare, singurele ce se pot face pentru renumerația ce li-se dă.

Dar în această privință mai sunt și alte lucruri de zis.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Teodor Mihali și chiar Vasile Lucaciu în parte nu fac nimic împotriva frământărilor și terorismului din partid. Mai multă autoritate avea între ei Nicolae Oncu, dar chiar el a părăsit cel dintâiu comitetul național.

Publicul românesc ar fi bun bucuros dacă comitetul și-ar înceta orice activitate. Lupta dintre „Tribuna“ și „Românul“ i-a adus pe Români și de altminteri înaintea dilemei de a nu ști de cine să asculte. Alta n'au putut să cească, decât cum oamenii partidului se înzultă și injură reciproc și descoper rănilor partidului într'un șir neîntrerupt de desvăliri. Ar fi o adevărată ușurare pentru inteligența și preoțimea românească, dacă ar scăpa acum de sub coșmarul certurilor din comitet.

Despre activitatea comitetului acum nu vreau să fac declarații. Eu de mult nu mai am nici un contact cu oamenii aceia. De altminteri niciodată n'am fost membru al comitetului, numai odată am condus afacerile comitetului în mod provizoriu. De altă parte eu m'am împărțit de destule atacuri pentru faptul că, ascultând de convingerile mele și ținând seama de binele obștesc, vestesc zădărnici mijloacelor vechi ale politicii naționale românești și propag conlucrarea pașnică cu unghurimea. În ce privește comitetul am declarat deja în discursul meu rostit în ședința dela 2 Iunie a camerei deputaților, că numai bunăvoinței și toleranței guvernului are să mulțumească existența sa, căci doar ordinațiunea ministerială numărul 71 din 1894 a constatat, că existența partidului național român e lipsită de orice bază de drept și dacă își va urma activitatea în direcția veche, se vor lua împotriva lui cele mai severe măsuri legale.

Urmările desmembrării comitetului partidului național nu pot fi decât îmbucurătoare. Preoțimea română, care zăcea până acum sub jugul partidului național, se va scăpa de acest terorism și se vor întoarce la arhierii, conducătorii lor firești. Va urma aceea ce a spus contele Tisza: că poporul românesc va ști nu peste mult, unde să-și caute conducătorii lui și fericirea. Nici unul nu a făcut până acum parte din comitetul național și din pricina aceasta tocmai biserica și împreună cu aceasta, în interesul poporului, și arhierii nu au putut să vadă cu ochi buni activitatea comitetului național. Atunci când eu am cerut ameliorarea stărei preoțimei gr.-orientale, am făcut mai mare serviciu preoțimei, decât comitetul național, care a voit să câștige fericirea preoțimei, clasei intelectuale și poporului cu o politică vie grandilocventă, cu injurii și lozinci false. Criza comitetului național va deschide în sfârșit ochii preoțimei române, pe care dacă o va pierde partidul național, va pierde pen'ru totdeauna și poporul dela sate.

Dacă prin urmare, în vremea din urmă, nu s'a putut atribui o însemnătate mai deosebită comitetului partidului național, totuș procesul lui de disoluție este un moment destul de important, care să accelereze înființarea politicii sănătoase maghiaro-române.

„Tribuna“ face acestui interview următoarea introducere:

Reproducem mai jos exhibițiile criminale ale trădătorului vicar, făcute în formă de interview unei gazete ungurești. Ele trebuie să trezească toată atenția noastră a tuturor asupra umeltirilor acestui mizerabil, care după ce a provocat actuala luptă fratricidă, pândește acum să-și încoroneze opera: să distrugă cu desăvârșire partidul și poporul românesc să fie dus ca o turmă, sub conducerea vlădicilor, dependenți de guvern și firește sub conducerea sa.

Căci el, numai el a provocat și dezastrele de azi, toată cearta care ne sfășie, toată perturbația asta gravă a vieții noastre de partid, care ne mistue puterile într'o încăierare nebună a unora încontra altora. El, sguduind încrederea în cinstea oamenilor a deschis zăgăzul bă-

nuelilor, a insinuărilor și a intrigilor, care a nămolit și otrăvit întreaga noastră viață publică. Toată campania dusă împotriva noastră a „Tribunei“ n'a avut altceva la baza ei, decât aceste bănuiele, insinuății și intrigi, de cari au profitat oameni de bună și de rea credință, și mai ales de reacredință, pentru ajungerea unor scopuri de ordin personal.

Dar dacă am ajuns odată până aci, este imposibil să mergem mai departe, fără a ne face înșine vinovați de consecințele dezastruoase ale acestui războiu nefast. Continuarea mai departe a luptei ce ne sfășie, nu poate să aducă roade decât pe seama lui Mangra. Spectrul negru al camilafcei din Oradea-mare, iată că se și dessemnează pe fondul întunecat al vieții noastre naționale.

Să nu căutăm, cine e vinovat, să nu ne pierdem în recriminări, acuzații și invinuiți: *vinovat rămâne celce nu încetează lupta!* Trebuie să simțim cu toții, că o răspundere în fața lui Dumnezeu și a istoriei apasă asupra noastră și că a sosit momentul să ne dăm ca frații mâna. Noi o întindem din nou, în toată sinceritatea sufletului nostru și inspirați de cea mai curată dragoste de neam. Membrii comitetului național se întrunesc Duminecă din nou în Orăștie, îi rugăm, în numele intereselor superioare ale neamului, să o primească.

Ca pupăză pe colac d. dr. Nicolae Oncu, despre care amicul său Mangra susține, că el, „avea mai multă autoritate în comitetul național“, acum după un an de zile, se lapadă în publicitate de tovarășul său. Se lapadă acum, după scopul tovarășului: *ruinarea autorității comitetului și spargerea solidarității depline a partidului național român*, este ajuns. Și bine să se știe, că nu Mangra a distrus solidaritatea națională, căci dezertarea unui singur ticălos, nu ar fi fost în stare să facă lucrul acesta, ci acea solidaritate națională, singura noastră armă în lupta grea, ce o purtăm în contra dușmanilor existenței noastre naționale, a fost spartă prin „Tribuna“ și oamenii săi.

După toate acestea, ca să îmbete lumea și mai departe cu apă rece, constată că: „A sosit momentul să ne dăm ca frații mâna. Noi o întindem din nou în toată sinceritatea sufletului nostru și inspirați de cea mai curată dragoste de neam“.

Și în acelaș număr, în care organul călugărilor conliturgistori „întinde mâna de pace“, în alt articol sub titlul „Bietele noastre discuții“ susține, că: „Este acum aproape un an de zile, de când în coloanele acestui ziar (ale Tribunei! N. R.) au început să se publice păreri obiective, prin cari se cerea o primenire a spiritului luptelor noastre politice, delăturând unele elemente incapabile așezate în frunte“.

Și în acest articol „Tribuna“ inzultă din nou comitetul, concluzele lui le numește „derizorii“, organul comitetului îl numește „rușine a presei noastre“ și constată apoi maiestos: „Dreptatea este pe partea noastră și punându-ne noi și pe mai departe în slujba acestei dreptăți, vom face un real serviciu neamului nostru“.

Care va să zică dreptatea este pe partea „Tribunei“ și ea se va pune și pe mai departe în serviciul acestei dreptăți.

Asta nu poate să însemne altceva, decât că „Tribuna“ va urma și pe mai departe dărâmarea autorității comitetului național și spargerea solidarității noastre naționale. Și ca echivocitatea ei fără păreche să-și ajungă culmea: în acelaș număr zice, că întinde mâna de pace.

Nu știm ce să mai zicem. Cred oamenii aceștia, că toată lumea românească e hăbăucă? Dacă „Tribuna“ „are dreptate“ și dacă ea „se pune și pe mai departe în slujba acestei dreptăți“, atunci pe cine vrea să prostească cu „întinderea mânei de pace?“

Dacă d-nii dr. Nicolae Oncu și Roman Ciorogariu, căci ei sunt „Tribuna“, ori cât și-ar închipui d. Oct. Goga, că este stăpân peste ea — doresc sincer și fără gânduri rezervate pacea și vreau să reîntre cu suflet curat în șirul luptătorilor naționali, n'au decât să se supună conlucrării comitetului național luat în unanimitate (cu excepția d-lui dr. Nicolae Oncu) în ședința sa din 21 Febr. (6 martie) a. c. și care concluz este următorul:

„Dacă d. dr. Nicolae Oncu declară, că recunoscând disciplina de partid supune afacerea „Tribunei“ aprecierii comitetului național și dacă d. dr. Nicolae Oncu declară, că fiind averea „Tribunei“ avere națională și prin urmare destinată a fi în serviciul partidului național român, această avere o pune la dispoziția comitetului național, ca singur reprezentant legal al partidului național român: — în acel caz comitetul național este aplicat să exmită din sânul său în scopul statoririi amănunțelor și gășirii garanțiilor necesare o comisie de 5 inși, în care însă nu vor putea lua parte acei membri ai comitetului, cari în controversa din jurul „Tribunei“ au stat în primul plan.“

Comitetul național și-a spus deci cuvântul său în chestiune. A oferit d-nilor dela „Tribuna“ cu suflet curat pacea. D-nii dr. Nicolae Oncu și R. Ciorogariu, stăpânii „Tribunei“, n'au deci să ofere, ci au pur și simplu să primească pacea oferită din partea comitetului național, dacă și dânșii într'adevăr și cu suflet curat doresc pacea.

Stăpânii „Tribunei“ au deci cuvântul.

Sfințește scopul mijloacele?

În nr. 124 al ziarului „Tribuna“ apăruse un comentariu al unei scrisori din Viena, sub titlul „Apucături caracteristice“. E vorba de-o glumă de prost gust, dată din Viena și făcută de-un individ lipsit de simțul de rușine și de orice scrupul de ordin moral, făcută pe socoteala „Tribunei“ și pe-a celor câțiva „prieteni tineri“ din Viena. Era o aderență, cu mai multe iscălituri falsificate, între cari două fictive cu însemnare pornografică în limbile slave.

Iată cum comentează „Tribuna“ acest caz, între altele:

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
:: cele mai favorabile ::

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

„Scrisori anonime de-un cuprins scârboș, pe cari le primesc redactorii, și colaboratorii noștri, falsificări stupide ca cea pe care o desvălim astăzi, *iată așa zisele arme autorizate*. Căci să băgăm bine de seamă, că aceste exhibiții de inconștienți, *cadrează de minune cu limbajul și purtarea ziarului autorizat „Românul”*.

Iar ceva mai înjos :

„*Aceste apucături ale ziarului autorizat și ale cetitorilor lui* sunt caracteristice pentru o anume stare de spirit a oamenilor dela noi și nu putem să le judecăm decât sub acest raport.

De câtă primitivitate trebuie să fim capabili, ca să poată să existe în societatea noastră un ziar și niște oameni cu astfel de moravuri.“

De încheiere zice, că :

„Directorul „Românului” *patronează* toate aceste manopere.“

Imediat după apariția adresei din chestiune atât bătrânii din colonie, cât și tinerii fără deosebire de „româniști” ori „tribuniști” au desaprobat în convenirile lor, în tonul cel mai categoric această tragere pe sfoară de caracter atât de josnic.

Și orice mișcare de a da de urma autorului falsificării de adresă a rămas zadarnică. Și nedumeriți am rămas noi tinerii, — pe cari s'ar părea, că ar cădea pata, — jigniți în simțul de demnitate și serioșitate în alegerea armelor în discuții de ordin mai mult sau mai puțin principiar. Și nici nu ne trece prin minte, că un tânăr înzestrat cu o cultură academică s'ar putea dimitte la o manoperă, ce reoglindește ultima treaptă de stare morală.

Deaceia am ținut și ținem de corect pasul acelor tineri „tribuniști”, de a căror nume s'a făcut abus, că au atras atențiunea redacției asupra odiosului fapt, dându-i o desmintire categorică.

Dar un lucru nu l'am crezut ! Nu am crezut, că „Tribuna” e în stare să tragă deducțiunile pe cari le-am văzut mai sus, dintr'un caz ce să condamnă prin sine.

Izolatul fapt detestabil, ce păcătuiește contra celor mai elementare regule de bunăcuviință, ziarul „Tribuna” l'a atribuit influenței directe a d-lui Goldiș și a „unui aderent sincer al partidului,” și după ce generalizează faptul cu o nesocotită revoltătoare a legilor logice și a adevărului exclamă cu patos : „*iată așa zisele arme autorizate !*“

Dar nu rămân cruțați nici cetitorii ziarului „Românul”, făcându-i complici la „apucătura” mârșavă a unui netot. *Chiar nivelul moral al întregii societăți românești e atacat în mod infam*, când autorul comentariului își pune întrebarea : „De câtă primitivitate trebuie să fim capabili, ca să poată să existe în societatea noastră un ziar și niște oameni cu astfel de moravuri ?” Era firesc, ca din premise false și perverse se tragă astfel de conclu-

zii pe cât de absurde, pe atât de revoltătoare !

Și ne întrebăm nedumeriți : ce vină poartă d. Goldiș, ziarul „Românul”, cetitorii, întreagă societatea românească pentru fapta unui individ, ce și-a pierdut simțul de cinste ?

Fără a părăsi câtuș de puțin marginile obiectivității, vedem, că „Tribuna” în mijlocul frământărilor și svârcolirilor de-aș justifica ținuta, s'acată desperată de orice umbră de pretext, pentru a submina baza morală a organului, care nu-i este pe plac, vedem, că înaintea „Tribunei” nu există mijloc destul de josnic, pe care să nu-l aplice în vederea ajungerii scopului ei.

Ori poate apucătura ziarului „Tribuna” să basează pe principiul de-a vedea prin ochelari proprii, adică a imputa altuia, de aceea ce tu ești capabil ?

Pentru a ilustra rezultatul acestor manopere, vă pot comunica, că pe un prieten al meu odinioară sincer aderent a „Tribunei” numai manoperele ei josnice l'a făcut „românist” din creștet până'n tălpi.

E clar, că d-nii angajați la redacția „Tribunei” sunt stăpâni desăvârșiți pe „nobilul” meșteșug de-a povesti adevărul și neîntrecuți măestri în ale rabulisticii.

Dar îi întrebăm : oare scopul sfințește mijloacele ?

I. C., cand. med.

Ucigașii lui Achim achitați

Adânc măhnăniți în sufletul nostru primim sentința neașteptată a Tribunalului din Giula. *Asasinii „regelui țărănilor” Andreiu A. Achim. frații criminali Gavril și Andrei Zsilinszky sunt achitați.*

Ucigașii temerari, cari înarmați și hotărâți a extermina cu orice preț pe dușmanul intereselor lor familiare intră în dormitorul contrarului ca să-i ceară socoteală pentru ofense și atunci provocate, chiar din partea lor — sunt declarați în fața lumii întregi de nevinovați. Cinci zile a durat acest proces monstru, în care, ca nici-odată s'au desvălit în toată golătatea lor scârboasele uneltiri oculte și toată infecția morală a aceluia cuib de parveniți poliici, cari își făceau și cearcă înainte să-și facă hatărul pe spatele răbdării ale blândului popor slovac din Ciaba. În aceste cinci zile s'a arătat în lumină adevărată toate meschinăriile toată infamia luptelor ce le purtau sistematic și cu atâta îndrăzneală „domnii”, privilegiții, împotriva rebelilor, cari au îndrăznit să pretindă drepturi aceluia popor, care lănuț nedespărțit de gliă, muncește din greu contribuind la susținerea și fortificarea statului stăpânit și exploatat de ei.

Fasiunile martorilor de toate categoriile au zugrăvit un tablou răspingător, desnădăduit de tulbură acestui oraș din mijlocul Bărăganului unguresc, unde s'au adunat în timpul din urmă toate existențele dubioase, cari nu mai au ce pierde, pentru a-și face mendrele pescuind în tulbură, și exploatând starea de anarhie a vieții sociale din acest oraș bine situat, devenit azil al tuturor naufragiaților.

Între asemenea împrejurări sinistre era prea firesc ca individul frământat de idealuri mărețe, eroul care cearcă o acțiune de purificare a moravurilor infectate să se afle în față cu armata refractară și lipsită de orice scrupule și alegerea armelor de luptă pentru susținerea și apărarea

intereselor celor aliați de a despoia credulitatea mulțimei.

Acest erou de un sfârșit tragic a fost Achim. Adoratul „rege” al muncitorimei, temutul tuturor feudalilor privilegiați, vecinul veghe, care cu o înverșunare și curaj, ce numai însuflețirea curată le poate împrumuta, a pornit procesul de primenire a moravurilor destrăbălate din orașul său înfruntând cu cerbicie atacurile temerare ale dușmanilor lui de moarte. Și a ținut piept multă vreme curentului acesta năvalnic de extirpare a orice tendință curățitoare, ca orice nizuință spre ideal, în sfârșit însă a succumbat în lupta înegală.

Doi tineri din clasa privilegiaților, a cărei gogoriță era iubitul cap al partidului țărănesc într'o bună zi au luat hotărârea neînduplecată de a extermina acest reprezentant dârz, îndărătnic și neadormit al intereselor poporului său. Și intrând în odaia lui de dormit l'au ucis în modul cel mai tâlhăresc.

Un asemenea asasinat evident de caracter politic, nu mai se află altul în analele justiției ungurești. O întreagă lume s'a indignat și scandalizat de temeritatea fără seamăn a acestor tineri reprezentanți ai clasei privilegiate, cu care au scăpat de cel mai înfricat inamic de moarte al tendințelor feudalistice.

Cinci zile de agitație continuă am așteptat condamnarea meritată a ucigașilor, cari se sfîesc a invoca chiar codicele cavaleresc întru apărarea faptului mișelesc ce l'au săvârșit. Eram siguri, că mâna dreptății are să lovească puternic asupra nemernicilor, cari în ziua mare pătrund în casa cetățeanului pașnic, lipsit de arme, să-l omoare.

Zadarnice erau însă așteptările noastre juste. Zadarnice erau și fasiunile, cari au atâta claritate a dovedi intențiunea asasinilor de a-l răpune, ca niște tâlhari ordinari, cu gândul de a-l asasina au pătruns în casa lui Achim, înarmați și gata la orice întâmplare.

În fața intereselor amenințate ale clasei privilegiaților însă trebuie să amuțescă orice argument, orice judecată, orice dreptate. Tinerii trebuie absolvați, ca să se stabilească pilda înfricoșată pentru cei ce vor avea curaj să se ridice împotriva „domnilor”.

Și exemplul s'a dat. Ucigașii sunt azi declarați de nevinovați, spre surprinderea tuturor oamenilor înzestrați cu sentimentul dreptății. Justiția ungurească, care te judecă pentru un cuvânt aspru cu pedepse grele, justiția aceasta faimoasă, care face atâta paradă cu paragrafii și cu formele azi și-a ajuns apogeul. A săvârșit abuzul cel mai condamnabil ce-l poate săvârși o justiție în numele dreptății: *a achitat pe asasinii lui Achim*. Suntem indignați în adâncul sufletului nostru de procedura aceasta fără seamăn, care s'a făcut sub scutul instituției Curței cu jurați. Abuzul acesta scârboș și transparent este de o capitală însemnătate pentru noi cei ce lupțăm în numele poporului pentru adevăratele interese ale lui.

Ne dă să înțelegem, că în lupta pentru sufragiu universal avem în față noastră coaliția de interese a celor cu întinse latifundii, cari nu vor cruța jertfele chiar și cele mai mari și nu vor întârzia să se folosească de toate mijloacele ce li-se îmbie pentru a ne zădărnici campania și a ne surpa bazele de drept pe cari stam în conștiința adevărului, ai cărui neîntimidați apostoli suntem. Dar tot atunci ne spune și aceia, că abuzul acesta desperat și pălmuirea nerușinată a dreptății este poate cea din urmă sforțare a acestei clase menită peirei prin moravurile sale corupte. Se pare că e ultima licărire de viață a acestei clase procedura criminală față de un contrar politic de felul lui Achim. Și avem nădejde mare că din pământul udat cu sângele lui Achim în curând va răsări floarea mărețată a adevăratei democrații, a cărei înainteluptător a fost „regele țărănilor”. Suntem convinși că moartea lui, dar mai mult decât orice alta, *achitarea ucigașilor* lui va da avânt puternic acțiunii de fermentație

Balázs Péter, *arhitect*. Arad, B) Választó-utca 21.

Face planuri și execută orice lucrare în branșa aceasta în modul cel mai conștientios pe lângă prețurile cele mai ieftine.

a vieții noastre publice, promovând izbânda grabnică a sufragiului universal.

Din parte-ne ne-am ales cu o experiență amară mai mult despre justiția preamărită a țării noastre, care achită ucigașii, fără scrupule, care încurajează omorul și ilegalitatea.

Liberalism fals. Ieri ministrul de justiție a prezentat Camerei un teanc de proiecte noi. Între acestea se găsește o dispoziție foarte îngreunătoare și vătămătoare pentru avocați. Dispoziția aceasta nici decât nu poate fi numită liberală într-o țară care încontinuu accentuează, că într-o țară liberă dreptul cel mai frumos al cetățeanului este, că cât mai ușor să-și poată câștiga mijloacele de traiu. Recunoaștem, că avocaților practicanți actuali le servește spre bucurie, dacă generațiilor mai noi li-se îngreuiază pășirea pe cariera avocațială; dar nu putem recunoaște, că în general împedecarea aceasta a statului ar fi și spre folosul tuturor cetățenilor.

Dacă se și aduce o astfel de lege reacționară, baremi aplicarea ei ar trebui să se facă mai cu dreptate.

Proastă situație. Câtă vreme politicienii unguri încontinuu rostesc vorbiri frumoase despre liberalism, într-aceea tot mai des apar proiecte, ordinațiuni și dispozițiuni de-ale miniștrilor, cari tot mai mult și mai tare dovedesc regresul condamabil. Dovadă, cât de mult se depărtează sistemul actual de adevăratul liberalism, este, dispoziția §-ului 93 al proiectului ce va să intre în vigoare în chestia libertății de presă. Dispoziția aceasta califică de delict și pedepsește publicațiile ziaristice nu numai în chestii criminale, ci și publicarea petițiilor celor mai simple civile juridice. Deci înregistrarea în presă a insinuărilor pentru omoruri, punerea sub tutelat etc. etc., chiar în chestiile cele mai simple se oprește, dacă aceea s'a făcut fără aprobarea autorităților.

Iată ce scrie ziarul „Világ“, despre cea mai nouă mișelie a guvernului unguresc:

„În cazul de față trebuie să batem alarmul, trebuie să chemăm la luptă întreaga presă și opinia publică ungurească, deoarece cum se vede aici se pregătește o *contrabandă*, voiesc să furizeze în lege, la aparență blândă, cea mai reacționară și mai retrogradă dispoziție, voiesc să sugrume vegherea și controlul presei, care, putem spune, reține dela comiterea actelor criminale pe mai mulți oameni, decât întreagă administrația d-lui ministru, cu rezolvirea ei înceată și foarte târzie. Ciuntirea independenței judecătorilor, paralizarea puterii presei: iată, expresia adevărată a faimosului liberalism al guvernului liberal.“

Dar ce progres putem noi oare aștepta dela epoca, în care d'al de Tisza sunt stăpânii absoluți ai acestei țări nefericite, și de dragul cărora și trenurile se opresc în drumul deschis?

*

Criza din Franța. În Franța a izbucnit din nou o criză de cabinet. În urma unui lucru mic la aparență cabinetul Monis și-a dat demisia. În ședința de alaltăieri deputatul Hesse a prezentat o interpelație referitor la organizația supremă a armatei.

Hesse i-a imputat adică ministrului de războiu, că într-o ședință a senatului se exprimase, că în Franța nu există generalissimi, comandant suprem și că în caz de războiu comanda îi revine guvernului. Hesse propune să se institue acest post. Și alți deputați iau cuvântul și se declară pentru propunerea lui Hesse.

În sfârșit Hesse propune să se pună această chestie la ordinea zilei. În numele guvernului, ministrul de justiție Perrier respinge propunerea lui Hesse și roagă camera să primească ca mulțumitoare declarațiile ministrului de războiu. Propunerea ajunge la votare nominală, din rezultatul căreia reiese, că guvernul a rămas în minoritate de 24 voturi. Acest rezultat a fost primit cu sgomot din partea opoziției, iar miniștrii s'au retras în camera lor, de unde au comunicat pe telefon prezidentului Monis, care zace și acum bolnav, rezultatul nefavorabil pentru cabinet.

Încă în aceeași zi s'a ținut un consiliu ministerial la locuința lui Monis, în care s'a hotărât demisionarea. Demisia a fost deja prezentată.

Ministrul președinte Monis a făcut impuțări aspre ministrului Perrier, că a venit cu propunerea lui, de oarece Monis îi comunicase deja înainte, că el e pentru propunerea lui Hesse. Acesta însă, se vede, n'a înțeles cuvintele lui Monis, dar nu este exclus, că și intenționat a făcut aceasta. În general însă se crede, că toată criza a izbucnit în urma unei neînțelegeri de mică însemnătate.

După combinațiunile, ce se fac de pe acum cu privire la noul guvern, se vorbește mult de *Caillaux* ministrul de finanțe, care se bucură de mare trecere. Se mai vorbește apoi de *Briand* precum și de *Clemenceau*, care însă nu e aplicat să primească însărcinarea.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 24 Iunie.

Ședința se începe la orele 10 $\frac{1}{2}$ a. m.

Prezidează: *Albert Berzeviczy*.

După verificarea protocolului ședinței trecute se citește protocolul de interpelațiuni, în care următorii deputați au însemnat interpelațiuni:

E. Preszly în chestia deschiderea căii tramway-ului electric *Vaț-Gödöllő*;

I. Mádi-Kovács în chestia opririi trenului în gara dela *Salonta*, și

D. Abrahám în chestia urcării prețurilor fabricatelor de tutun.

Francisc Heltai prezintă raportul comisiei financiare și de comunicațiune în chestia mai multor căi ferate vicinale.

Indemnitatea.

L. Hegedüs în puține cuvinte recomandă primirea proiectului comisiei financiare.

Cont. Albert Apponyi declară, că partidul *kossuthist* nu primește indemnitatea, pe care o privește ca o chestie de încredere. Din cauza situației austriace nu se poate forța votarea proiectelor militare.

Probabil, că dincolo va fi criză de guvern și atunci cine garantează executarea pactului făcut? Desaprobă faptul, că prim-ministrul nu stabilește între unele proiecte junctime.

M. Lovászy, *justhist*, declară, că partidul *justhist* nu votează proiectul.

I. Molnár, *poporal*, în numele partidului declară, că nu primește indemnitatea.

Președintele: Ne mai anunțându-se alți oratori închid discuția.

Cont. Khuen Héderváry: Reflecțează la excepțiile oratorilor. Declară, că guvernul face politică conștientă, și că își va împlini toate promisiunile. Acuzățiunile lui *Lovászy* sunt nebazate, deoarece până acum Curtea de Casație a respins toate petițiunile. Guvernul nu poate fi făcut responsabil pentru emigrare, deoarece tocmai în anul acesta numărul emigranților a scăzut mult, față de raportul ce s'a putut constata pe timpul coaliției. *În chestia reformei electorale și azi guvernul stă pe baza mesagiului de tron.* Va face reforma electorală, dar nu se va pripă. Interesul națiunii este, să aibă armată puternică și aceasta trebuie făcută.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN ROMA

Din culisele aviațiunii. Sărbătorirea fizicianului Pacinotti. Vaticanul și jubileul cincuantenarului.

Accidentul nenorocit al aviatorului *Frey* care, încercând să zboare pe un timp vântos, a căzut rău și zace în spitalul din *Rouciglione* — a dat la lumină multe lucruri urâte ce se petrec cu prilejul numeroaselor raiduri. Astfel, drul *Falbo*, directorul ziarului *Messaggero* într'un violent articol intitulat „*Punga ori viața*“, scrie că bietul

Frey văzând vremea urâtă și temându-se de puternicul vânt ce sufla, voia să amâne zborul. Organizatorii raidului însă, știind că în acea zi publicul e numeros în aerodrom și că vor trebui să restituie banii, dacă aviatorul nu va zbura, au impus lui *Frey* să plece neapărat, amenințându-l că astfel nu-i vor mai da premiul de o sută de mii de franci, în caz de reușită. Ba chiar, au adăugat că dacă își amână plecarea, comisarii sportivi nu-i vor mai da concurs în ce privește semnalamentele pe drum. Firește *Frey*, atras de mirajul celor o sută de mii de franci, s'a resemnat să-și ia zborul, care i-a fost fatal. Un vânt puternic l-a doborât la pământ, lăsându-l sub aeroplan de unde a fost scos cu un picior rupt, un braț fracturat și cu buza de sus jupuită. Un fapt analog s'a petrecut cu nenorocitul de *Marra* care a murit săptămâna trecută pe când voia să facă circuitul Tibrului în vederea premiului de treizeci de mii de franci. *Marra* era plin de datorii. Un creditor se ținea tot timpul după el. În ziua fatală el n'ar fi vrut să zboare, căci timpul era defavorabil.

Creditorul însă nu-l slăbea, iar organizatorii circuitului nu îngăduiau amânări, căci altfel publicul nu mai venea la aerodrom. Și sârmanul tânăr a riscat și... a scăpat pentru totdeauna de neînduratul creditor și de domnia comisarii sportivi. D-rul *Fallo* are cuvinte foarte grele pentru organizatorii raidurilor aviatrice, pe care îi numește neguțatori de carne omenească. E inadmisibil, scrie dânsul, ca să se pue în joc atâtea vieți omenești pentru câștigul impresiilor de aviațiune și pentru a se oferi publicului spectacole. Organizatorii raidurilor exploatează curiozitatea bolnăvicioasă a publicului și vanitatea de glorie și pofta de bani a o mulțime de oameni fără căpătâi improvizati aviatori. Ziaristul italian apelează la... societățile pentru protecția animalelor, ca să se pue capăt acestor spectacole și cere să se legifereze meetingurile de aviațiune. Așa cum se face actualmente, totul se reduce la un sport periculos din care știința nu profită nimic.

*

Cu totul altfel lucrează adevăratul om de știință; el nu umblă nici după glorie nici după bani. Un exemplu viu este ilustrul fizician italian, profesorul *Antonio Pacinotti* dela Universitatea din *Pisa*, care a fost sărbătorit dăunăzi cu prilejul împlinirii a 70 de ani. *Pacinotti* s'a făcut celebru acum 50 de ani, când a inventat *inelul electric* care, cu un ac magnetic transversal a permis introducerea dinamului electric, aplicat apoi atât de mult în industria modernă. Această invenție care face epocă în istoria științei a fost apoi mult aplicată și exploatată de belgianul *Gramme*. Pe când însă *Pacinotti*, om de știință în toată puterea cuvântului s'a mulțumit să predea omenirii adevărul cel nou ce găsisese, fără a cere nimic pentru el, — iscusitul belgian a știut să profite, făcând avere și căpătând și glorie, căci la un moment dat i se atribuia lui și paternitatea științifică nu numai cea industrială a dinamului. Adevărul a eșit însă la lumină și toate somitățile din lume au recunoscut marile merite ale lui *Pacinotti*.

Acesta a urmat timp de cincizeci de ani neîntrerupt cursul său la universitatea pisană, dând apoi multe alte contribuții însemnate pentru progresul Fizicii și fiind cu drept cuvânt socotit o glorie a științei Italiei. Ceeace e de admirat la el nu e numai învățătura lui și genialitatea spiritului, ci și modestia fără de pereche și disprețul oricărei reclame sau comercializări a științei sale. El care ar fi putut câștiga milioane cu invențiile sale, a lăsat pe alții să se îmbogățească, rămânând sărac. Dăunăzi, împlinind cum spuneam, 70 ani, — a fost sărbătorit cu un entuziasm de nedescris în *aula magna* a universității din *Pisa*. Cu multă greutate rectorul universității a putut convinge pe bătrânul învățat să primească a lua parte la această festivitate organizată în cinstea sa.

Cu ocazia serbării, Regele i-a acordat cea mai mare decorație italienească, *Marea cruce a Sfinților Mauriciu și Lazăr* și i-a trimis o telegramă afectuoasă. În discursurile ocazionale ținute la universitatea din *Pisa*, oratorii au arătat că în acest an al cincuantenarului, știința italiană se mândrește cu savanți ca *Pacinotti*, care au înălțat prestigiul patriei în ochii lumii.

*

Pe când oamenii de știință sunt bucuroși să participe la orice ocazie la jubileul național, oamenii bisericești din jurul Vaticanului se folosesc de orice prilej ca să-și arate ura lor contra aceleora, cari refăcând unitatea Italiei au nimicit puterea temporală a Papei. Astfel dăunăzi, când s'a inaugurat monumentul lui Victor Emanuel II-lea, partidul clericalilor din Roma a găsit cu cale să trimeată o adresă de devotament Papei, implorând iertarea cerească pentru sutele de mii de cetățeni adunați la picioarele statuiei regelui Liberator. Papa a mulțumit printr'o scrisoare autografă numind ziua aceea, când toată țara era în sărbătoare, o zi de doliu!

E ușor de închipuit câtă indignare ridică aceste fapte în toată Italia. Și revolta e cu atât mai mare, cu cât se știe, că cel ce consiliază atât de rău pe Pontifice și pe clericali e faimosul cardinal spaniol Mery del Val, secretarul de stat al Vaticanului. Dar indignarea în contra atitudinii antipatriotice a cărmuitorilor bisericești catolice a început să cuprindă și pe mulți prelați italieni.

Așa, monsignorul Bonomelli a scris decurând, că e o absurditate ca Vaticanul să nu recunoască nici acum starea de lucruri din Italia, iar un diacon care e primar într'o comună din nordul Italiei, a avut curajul să ia parte la inaugurarea monumentului patriotic, știind prea bine, că avea să fie pedepsit de autoritățile bisericești.

Presă italiană recomandă preoțimei catolice ca model pe curajosul diacon-primar.

Roma, Iunie 1911.

Tiberinus.

DIN ȚARĂ

Dela „Asociațiune” și alte știri din Sibiiu

Comitetul central al „Asociațiunii” a ținut în timpul din urmă 2 ședințe ordinare. În ședința de pe luna Maiu, ținută sub prezidiul d-lui Partenie Cosma, s'au pertractat unele chestiuni de interes general. O astfel de chestiune e cea a înființării cooperativei sătești. Marele Mece-nate a trimis Asociațiunii 50.000 cor., ca Asociațiunea să vină întru ajutorul poporului de rând prin cooperative sătești. După o lungă dezbateră comitetul a hotărât ca să dea chestiunea spre studiere secțiunii economice.

Secțiunea economică să se ocupe din adins cu felul și planul cum să fie înactivate și cum să lucreze cooperativele. Comitetul central primind lucrarea secțiunii va îngriji de înființarea cooperativei.

Tot pentru studierea cooperativei sătești i-s'a votat d-lui V. Osvadă suma de 1000 coroane, având d-sa să facă călătorie de studiu prin România, Bucovina, eventual și alte țări. — Sfârșind călătoria e îndatorat a prezenta comitetului central un raport detaliat despre cele experiate. Raportul acesta însă are să servească ca bază la lucrările pentru înființarea cooperativei.

Cu privire la înființarea unui internat — din averea fundațiunii Petran — pentru universității din Cluj, comitetul a hotărât ca în timpul cel mai scurt să-și câștige un plan și preliminar de spese dela un expert, ca să poată face demersurile necesare pentru edificarea internatului.

Chestiunea îmbunătățirii salariilor oficianților Asociațiunii și a profesorilor dela școala de fete a Asociațiunii s'a lăsat pentru ședința din Iulie.

În ședința din Iunie ținută sub prezidiul P. C. S. dr. Ilarion Pușcariu s'au rezolvat și pertractat numai curențele întrate, și anume acelea cari au reclamat o rezolvare grabnică. Chestiuni importante nu s'au pertractat.

La școala de fete a „Asociațiunii” s'au finit examenele. Școala își serbează anul acesta jubileul de 25 de ani dela înființare. Din prilejul acesta au intrat dela fostele eleve a școlii o mulțime de donațiuni.

Serbarea jubilară va fi în 28 și 29 Iunie. În 28 Iunie seara elevele din internat vor preda

2 piese teatrale, — tot în sara aceea unele din fostele eleve vor da un concert.

În 29 Iunie înainte de amiază va fi un matineu, și încheierea festivă a anului școlar.

La școala de fete a „Asociațiunii” d-șoara prof. dr. E. de Leményi deja în anul școlar 1909/10 a făcut propunerea, ca elevele, cari vor voi să studieze gimnaziul, să fie instruite și în limba latină. 2 eleve s'au și insinuat și au primit instrucțiunea necesară, așa, că la finea acestui an școlar au depus examenul de diferență pentru clasa IV gimnazială la gimnaziul de stat din loc. Au fost examinate din studiile: latină, geografie, istorie, botanică, matematică, maghiară, și au prestat cu succes examenul greu. Elevele sunt Cornelia Brediceanu din Lugoj și Ana Moldovan din Băița (Hunedoara).

Sincere felicitări profesoarei, care s'a ocupat cu elevele, și elevelor, cari au prestat cu frumos succes examenul greu de diferență, pe lângă examenul de pe clasa a IV-a civilă la școala „Asociațiunii”.

Artiștii noștri iubiți dela Teatrul Național din București, d-na Olimpia Bârsan și d. Zaharie Bârsan, ne vor delecta cu arta d-lor în 25 și 26 Iunie st. n. împreună cu o grupă de diietanți vor preda Duminică în 25 Iunie seara piesa „Răsbunarea”, comedie în 3 acte, iar Luni în 26 „Vânturătorii mării”, dramă în 3 acte.

La seminarul Andreian examenele decurg sub conducerea comisariilor consistoriale, pentru secțiunea teologică P. C. Sa dr. Ilarion Pușcariu pentru secțiunea pedagogică dr. I. Stroia, protopop.

Incheierea festivă a anului școlar va fi în 27 Iunie, st. n.

Examenul de calificare preoțească vor fi din 28 Iunie până în 1 Iulie, st. n. înaintea comisiei compusă din partea P. V. Consistor arhidiecezan.

Examenul de calificare pedagogică se încep în 1 Iulie, st. n. sub prezidiul comisariului Consistorului arhidiecezan M. Voilean, iar comisar ministerial e domnul dr. I. Șegescu.

Consistorul arhidiecezan a publicat concurs pentru o nouă catedră în secțiunea pedagogică a seminarului Andreian. Studiile sunt grupate: matematica, geometria, fizica, chimia și științele naturale !!

Avis celor, cari s'au ales eventual acest grup de studii!

Sâmbătă în 24 Iunie, st. n. sosesc la Sibiiu 80 de elevi dela seminarul Nippon din București, ca să cerceteze Sibiiu. Ne bucurăm de venirea fraților noștri.

Correspondent.

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Dela Russu-Șirianu. O măsură bună a ministrului de războiu român. D. Nicolae Iorga și presa românească de pretutindeni.

Un volumaș de „schite și nuvele” inedite ale regretatului Ioan Russu-Șirianu au apărut de curând în tipografia „Neamul Românesc” din Vălenii de Munte, mulțumită d-lui N. Iorga, căruia se datorește și adăpostirea la „Liga Culturală” a văduvei și fiului mai mic al fostului director al „Tribunei”. Și nu se găsesc în acest volumaș numai bucăți cu caracter literar, ci și întâmplări interesante din viața autorului, povestite cu meșteșug și urmărind adesea un scop moral. La fiecare pasaj se vedește inteligența scăpătoare, sufletul senin și optimist al autorului — și cei ce l-au cunoscut pe Russu-Șirianu de aproape, nu cred să nu-l regăsească întreg, aici. În bucățile literare (cele mai multe), cu o rară putere de intuiție, prinde situații interesante, cărora reușește uneori să le dea toată strălucirea frumosului literar. Incolo crâmpeie din viața, din luptele noastre, întâm-

plări obișnuite, cari ne dau puțința să-l urmărim pe autor când în București, când pe la stațiunile balneare din România, când la Arad.

Aceste destăinuri ale unui suflet senin și bun fără îndoială pot interesa pe oricine, și îndeosebi pe Ardeleni. Cartea costă 1 cor. 50 și se poate procura dela d-na Russu-Șirianu (str. Karl Lueger No 1 București).

*

Tot d-lui Nicolae Filipescu, românul de bun nume și ministru de războiu îi era dat se ia, pentru ostași, o măsură de mult așteptată de toți oamenii de bine.

Se știe că e tradiție ca pe timp de vară mare parte dintre soldați să fie puși, în loc de concediu, la dispoziția proprietarilor și arendașilor.

Condițiile în care se făceau aceste angajamente între șefii de regimente și deținători de pământ, erau umilitoare și pentru ostaș și pentru oaste, întrucât ostașul, de cele mai multe ori nu primea nimica pentru muncă, iar regimentul adesea numai paie...

Oricât de mare lipsă de brațe s'ar simți pe timp de vară, oastea e datoare să rămână oaste — iar deținătorul de pământ n'are decât să trateze cu fiecare muncitor, fie el chiar și soldat, venit în satul său, în concediu. Se pare că, în cazul acesta, condițiile n'ar mai fi așa de ușoare pentru proprietar și arendaș, iar soldatul nu s'ar mulțumi numai cu paie.

Deciziunea actualului ministru al războiului schimbă în mod simțitor starea de lucruri de până acuma, întru cât nu mai admite contracte umilitoare pentru oaste și nici angajarea brațelor ostășești fără dorința expresă a soldaților.

*

Semnificativă pentru presa românească a fost aniversarea celor 40 de ani dela nașterea d-lui Nicolae Iorga, marele istoric, cugetător și bărbat politic al neamului românesc. Societăți culturale și presa din afară de hotarele României, în cea mai însemnată a ei parte, au căutat să aducă un omagiu, nu omului, ci ideilor și muncii sale. Căci cine să bucură, că a împlinit 40 ori 50 de ani și se apropie cu pași tot mai luți de ciasul cel de pe urmă?... Și omagiile cari se aduc uneori la 70 și 80 de ani, încununăți prin muncă și jertfe, nu se aduc omului, pentru că trupește se găsește la pragul sfârșitului, ci pentru că un popor simte, că într'o clipă, se fac socotelile unor decenii ori ale unei vieți jertuite pe altarul binelui public.

Presă din Regat n'a luat parte la sărbătorirea d-lui Nicolae Iorga — cu excepția ziarelor „Minerva” și „Seara”, dacă nu mă înșel — fiind ca ea n'a vrut să vadă în sărbătoritul Românilor de peste hotare decât un adversar politic. Și cu toate, că și în această calitate puteau să recunoască în directorul „Neamului Românesc” un patriot luminat, n'au vrut să sărbătorească măcar pe istoricul, cugetătorul și îndrumătorul cultural.

În schimb d. N. Iorga se pare, că trăiește în România mai mult în sufletele noii generații culte din orașe și celor din sate și mai mult decât acolo, în sufletele Românilor de peste hotare. Și sunt sigur, că d. Iorga nu se simte rău în aceste suflete. D-sale îi plac încăperile modeste și curate. Și, Doamne, cine n'ar vrea să se bucure de atâta ospitalitate. Dar pentru asta se cere avânt și jertă multă...

Și după câtă jertfă a adus cauzelor mari ale neamului nostru, d. Iorga ar putea fi cu drept cuvânt mândrit dacă opinia publică românească de peste hotare n'ar fi ținut să-l compenseze pentru nerecunoașterea în patria sa.

Correspondent.

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

Litere — Arte — Științe

SCRISOARE

II.

M'am deșteptat în clipa când zorile ieșeau
Stărnind în lumi vibrarea misterioasă-a vieții.
Și am deschis fereașta înviorat să stau
Ca să ascult cum cântă orchestra dimineții.

O armonie dulce s'a mprăștiat deodată
Și a umplut grădina cu sunete divine,
Căci se cânta aceeași romanță de-altădată
Pe care-am ascultat-o de-atâtea ori cu tine.

Și'n ochii mei o clipă 'mi străluci 'nainte
Iubirea noastră 'ntreagă, pictată 'ntr'un tablou,
De cel mai mare pictor: aducerea aminte ---
Un vechiu artist ce pare întoldeauna nou.

Ah, orizontu-acelu al visurilor mele,
Și coloritul mistic, idilele senine,
Finețele atâtor expresii și acele
Singurătăți și umbre și-atât de dulci lumine...

Și am privit tabloul pictat dumnezeeste,
Așa 'ntr'o tremurare, în muzica aceasta...
Apoi m'am smuls de-acolo, simțind că mă zdrobește
O 'nduioșare-adâncă, — și am închis fereașta.

Alex. St. Vernescu.

Democratizarea în lumea mineralelor

Azi democrația cucerește teren pretutindeni. Arma ei cea mai puternică e știința. Ea a distrus prejudeciile și tradițiile în societatea omenească, iar acum câștigă teren pentru democrație și în lumea pietrilor. Căci nu numai în societatea omenească, ci și în regnul mineral există clase și caste și tradiții, există nobilime și democrație. Și acolo sunt indivizi, cari nu se privesc la alta decât să facă paradă, să strălucească și să orbească ochii lumii. Și în regnul mineral sunt metale nobile, sunt pietri nobile, sau prețioase, și sunt chiar și regi — diamantul și aurul — și sunt ape regale. Dar apa regală nu e din sânge regesc, ci chiar dimpotrivă, ea joacă în regnul mineral rolul de cel mai temut anarhist pentru regele metalelor. Anarhiștii umani, întrebându-l un termen mineralogic, i-am putea numi „apă regală”. Poporul nostru sărac cum e, n-are nici apă regală națională.

De altă parte sunt și în regnul mineral democrați, muncitori, pe a căror palmă scorbtoase, pe a căror spinare se sprijinește întregul edificiu al civilizației. Reprezentantul cel mai tipic al acestor democrați cinstiți e fierul.

Noblețea în regnul mineral era de naștere, ca și la oameni, în forma castă. Nime nu putea să intre din democrație în casta nobililor. Se înghizau, ce e drept, unii din plebe, ca sticla, îmbrăcându-se în haine nobile și jucând pe nobilii, dar îndată ce erau luați la ochi, li-se reamintea originea plebeică în lipsa de maniere elegante, dovedindu-se de niște parveniți — sau cum ar zice d. Iorga: „mămăliga și maslinele picopsite”.

Imitațiunile de pietri scumpe din sticlă sunt cunoscute de mult. Nu erau însă decât imitațiuni și nu trebuia multă cercetare, ca să fie recunoscute.

Azi însă se fabrică prin sinteză pietri scumpe artificiale, cari sunt pietri scumpe veritabile, cu leosebire numai, că sunt — ieftine. Ele formează o adevărată noblețea a democrației ridicată în muncă, nu prin naștere. Ele sunt în regnul mineral ceea ce sunt genii și miliardarii în societatea democratică.

Pietri scumpe artificiale se fabrică prin sinteză. Chimia diseacă orice materie și ne spune în ce e compusă și câte procente conține din fiecare, sau cutare element chimic. Chimia ne-a descoperit, că regele pietrilor — diamantul — nu e decât carbon curat cristalizat. Cunoșcându-se elementele, din cari e compusă o piatră scumpă, chimia găsită numai metoda de a amesteca aceste elemente în proporția cunoscută. Și metoda s'a descoperit, așa, că azi se pot fabrica în labora-

tor pietri scumpe artificiale, cari nu se deosebesc întru nimic de cele veritabile — naturale, nici în însușirile fizice, nici în cele chimice.

Cel mai de frunte element constitutiv al pietrilor scumpe e aluminiul. Amestecurile se topesc la temperaturi înalte, până la 1500 grade. Cei dintâtu, cari au fabricat rubine veritabile prin sinteză, au fost Francezii Frémy și Verneuil. Fabrica acestui din urmă produce anual mai mult de 1000 kilograme rubine, cari se vând cu aproape 4 cor. caratul (cam a cincina parte dintr'un gram), pe când cele naturale costă cam 1300 cor. caratul, iar un rubin de 2 carate până-n 13.000 cor.

Azi se fabrică și celelalte pietri scumpe prin sinteză, ca corundul, safirul, smaragdul. Numai diamant încă nu se poate fabrica, decât în cantități așa de mici, încât nu se poate folosi ca piatră scumpă. Poate că cu timpul va succeda a fabrica și cvanturi mai mari, cum s'a întâmplat și cu rubinul.

Față de această producție în mare de pietri scumpe ieftine, pietri scumpe naturale nu mai au nici un viitor. Noblețea de naștere e răpusă pe încetul de năvala nobleței democrației muncitoare.

Cine va mai fi așa de nebun să arunce 13.000 coroane pentru un briliant de 2 carate, când îl poți avea pentru 8 coroane — și de aceeași calitate și însușiri în toate privințele?

Chimia disecând și analizând corpurile, i-a reușit să răpească secretele naturii și să creeze în câteva ceasuri, ceea ce natura a creat în decurs de veacuri. Chimia a rupt vâul magic de pe atâtea și atâtea lucruri, arătându-ne, că la baza lor nu sunt decât aceleași elemente, aceleași legi simple, ca pretutindenea în natură. Pietriile cele mai rari și mai strălucitoare, minunile naturii, se reduc la niște amestecuri de elemente simple, ca aluminiu, oxigen, silice, carbon, materii colorante, etc., cari le găsim pretutindenea.

Cine știe, dacă nu-i va succeda științei să aducă și aurul și celelalte metale nobile la aceeași soartă ca și pietrele scumpe, cum am întrezărit în „minunile radiului”.

Știința democratizează pretutindeni. Ea a distrus legenda sângelui albastru, arătând, că în vinele regilor curge același sânge ca și în vinele clăcașilor, că regele diamant s'a deslipit din masa democrației — carbonului — ca și regii odată din masele poporului. Știința a arătat, că pietriile prețioase sunt compuse din aceleași materii, cari le găsim și în praful drumurilor, că în metalele nobile circulează același electroni, deci același fluid de viață, același sânge, — ca să-i zicem așa — ca și în democratul fier, sau carbon.

Va veni timpul când toate aceste noblețe minerale vor fi răsturnate cu ajutorul științei și nu vor valora mai mult decât sunt vrednice după prestațiunile lor de muncă: diamantul după cantitatea calorilor, ce conține, sau ca s'elufitor pentru instrumente optice, iar metalele nobile după cantitatea de fier, de metal folositor, ce se va putea produce din ele, căci ca metale nobile nu sunt de nici o ispravă — afară de scutirea metalelor utile în contra ruginei. Dar au și aici destui concurenți mai puțin strălucitori, între cari e ca și la oameni — munca.

Știința viitorului nu-și va bate capul — cum ar crede mulți — să prefacă fierul și arama în aur și argint, ci dimpotrivă metalele nobile în fier și aramă, în metale utile, nu de pa.adă. Validitatea muncii și a meritului e deviza democrației, a științei, ele sunt garanța progresului, a viitorului.

I. Corbu.

x A apărut: Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Iunie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —
Se așteaptă vreme caldă, la apus furtuni.
Prognostic telegrafic: Căldură, la apus ame-
stecată cu umezeală și furtuni.
Temperatura la amiază: 28° C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kigr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	12.02
Secară ”	”	9.45
Cucuruz pe Iulie	”	7.38
” August	”	7.44
Ovăș pe Oct.	”	8.27

De-ale noastre.

Din Nr. 122 al cabaretului poetic: „Tribuna zilelor noastre”

1. „D. N. Iorga.. s'a năzuit totdeauna să-și confor-
meze atitudinile politice după orientările și interesele
generale ale neamului întreg”.

... „Tot pe urma activității regeneratoare a d-lui
Iorga au pornit și îndemnul curate (!) ale acestui
ziar, 1) pătruns în aceeași (!) măsură ca și d. Iorga de
necesitatea unui criticism (sic!) cinstit (?) în viața noastră
publică”. („Tr.” Nr. 122 pag. 1, coloana I.)

2. „O rectificare. Primim dela d. N. Iorga din
Valenii de munte următoarea depeșă:

„Declarațiunile greșit redade, Cehan fugit, nu pun-
gășit”. Iorga.

Rectificăm în senzul acesta conversația 2) cu d.
Iorga, din articolul nostru sub titlul: Cehan. („Tr.” tot
în Nr. 122, pag. 10, col. II.)

1. ... „Am rămas desgustat de tonul injurios, de
ploaia de insulte, cari inundă de o vreme încoace o
seamă (!) din tiparele dela noi”.

„Lumea obiectivă poate alege adevărul din scrisul
nostru 3) liniștit (!) și nu e nici o nevoie să ne subliniem
convingerile cu injurături”.

„A nu o îndeplini (făgăduința lui Bocu de a pu-
blica invective personale) însemnează a da dovada unui
culm (sic!) pe care trebuie să-l păstreze orice muncitor în
ziaristică și care, cum spunea, e una din însușirile
„Tribunei” zilelor noastre”. (Poetul O. Goga, președintele
sindicatului presei române din Ungaria și Transilvania în
Nr. 122 al „Tr.” pag. 6, col. I. și II.)

2. „Apreciez dorința d-lui O. Goga și-mi voi da
silința să păstrez seninătatea „Tribunei” și pe mai de-
parte — etc.” (Sever Bocu, șeful „Tribunei” zilelor no-
astre și vicepreședintele sindicatului presei române din
Ungaria și Transilvania în „Tr.” Nr. 122, pag. 6,
col. II.)

3. „Literații” autorizați. Nu vorbim de autorii
recunoscuți, ca de Caragiale și tovarășii săi, ci ne gân-
dim la cele câteva potâi mărunte aduse din București,
ca să învețe pe d. Goldiș limbă și literatură românească...
„diletanți ai condeiului”... „aventurieri ai norocului”...
„etalându-și crasa ignoranță”... „lipsiți de cuvânt”...
„glasul pițigăiat”... „strofe idioate”... „frazе obraznice”...
„mercenărași”... „iresponsabili”... „acești naufragiați ai
condeiului”... „zgura intelectualității”... „rânji”... „scâr-
boasă”... „hărâiala asta din grajdurile autorizate”... „in-
divizii aceștia, cari nu există decât în domeniul parazită-
r s'au încercat să se lege de noi și în secțiunea insulte-
lor 4) (!)...” „destrăbălarea acestor tipi (sic!) incuți și
agramați”... „scribi-avortoni”... („Tr.” Nr. 122, pag. 10,
col. I. la primul loc al rubricii „Informații”).

4. O. rectificare. În raportul nostru despre adu-
narea dela Lugoj, s'a afirmat, că d. dr. Gh. Dobrin a
folosit expresii tari, pe cari nu le-a tipărit. Aceasta nu
este adevărat și facem cuvenita 5) rectificare. Raportul
nostru cetind în grabă foaia pe care era tipărit
discursul d-lui Dobrin și urmărind, după niște teze pe cari
le făcuse la fața locului, numai partea originală a dis-
cursului nu și citațiile din Măcioni, a scăpat din vedere,
că și frazele cu „președintele executat” sunt citate. Să
avem deci iertare și să se treacă cu vederea peste aceas-
tă parte a raportului nostru.

(„Tr.” Nr. 122, pag. 11, col. II.)

„Partea aceasta a raportului” mincinos este urmă-
toarea: „mai restază un mic procedeu foarte simpatie

1) D. e. când în „Tribuna zilelor noastre” O. Goga
a scris despre d. Iorga, că activitatea d-sale se compune
din „naivități și injurii” și când îl numea „prorocul dela
Valenii de munte”.

2) Prin publicarea acestei depeși a d-lui Iorga
neprihănitul Bocu a scăpat de orice răspundere pentru
falsificarea nerușinată a conversației cu d. Iorga. Cât de
adorabil, de „cinstit” este „criticismul” lui Bocu.

3) Acești „noi” vrea să fie un pluralis maiesta-
ticus al poetului O. Goga ori se referă el colectiv la d-nii
publiciști și scriitori: Bocu, Schiopu și la poetul O. Goga,
prim colaboratorul lor?

4) „In secțiunea insultelor” și „în domeniul para-
zitar” cine v'ar putea face concurență?

5) De ce „cuvenita”? Trebuia să scrieți-obicinuit!

al d-ului dr. Gh. Dobrin. D. avocat a ținut un discurs pe care l-a tipărit înainte. Mare mi-a fost surprinderea, când mi-a căzut această tipăritură în mână, că unele expresii destul de tari ale d-ului avocat au rămas, probabil din eroare, netipărite. Așa de pildă, d. Dobrin a susținut, că venerabilul președinte al partidului național ar fi fost tratat „cu cele mai josnice injurături și a fost executat”. Aceste cuvinte nu sunt în tipăritura pe care o am în mână și care se va publica și în ziare, dar țărăni și preoții dela adunare le-au auzit și e — destul. 2) („Tr.” Nr. 1, pag. 5, col. 1.)

Ne adresăm către „preotul bătrân” al poetului O. Goga și către „preotul tânăr” al nepotului E. Goga. Dacă acești „preoți” nu sunt numai figuri retorice, cari se ivesc — de câte ori cere momentul stilistic și dorul de rehabilitare al „Tribunei zilelor noastre”, — înaintea fantaziei colaboratorilor ziarului „independent” ajunși la strămoare, atunci îi rugăm să cetească cu băgare de seamă „slova din palat”. Și să-și pună întrebarea: oare publicul german, francez ori englez, ce atitudine ar lua în contra unui ziar, care într'un singur număr comite un astfel de cancan de carnaval literar-politic, ca și „Tribuna zilelor noastre” în Nr. 122 din anul Domnului 1911?

Văzând „Tribuna zilelor noastre”, că tot se mai găsesec naivi, cari cetesc fără a se gândi și fără a se scărbi, până și năzdrăvăni, ca cele din numărul ei 122, este prea firesc, că în acelaș număr, se ține îndreptățită să numească pe cetitorii săi: „neamul acesta de Botoșuci”. („Tr.” Nr. 122, pag. 10, col. 1.)

Gogol.

Adunarea poporală dela Orăștie. Față de adunarea poporală care va avea loc mâine la Orăștie se manifestă un interes general. Vor participa fruntași români din toate părțile țării, așa din Arad vor pleca mâine la orele 6.25 m d-nii: **Vasile Goldiș, directorul „Românului”, dr. Ioan Suciu, dr. Cornel Iancu, dr. Iustin Marșieu, dr. Romul Veliciu și alții.**

Adunarea va avea loc la orele 2 d. a. în otelul „Transilvania”.

Excursioniștii români dela gimnaziul din Brașov, au plecat din Budapesta în 21 Iunie n. la orele 7-15 dimineața și au ajuns la Belgrad, în Serbia, la ora 1 d. a. Aici au vizitat orașul conduși fiind de un afabil funcționar dela ministrul de finanțe d. **Ioan Ciomici.**

În 22 Iunie n. excursioniștii pe un timp splendid au plecat cu vaporul pe Dunăre în jos până la Porțile de fier. La gara din Orșova i-a așteptat învățătorul român d. **Traian Hențiu** din localitate. Intovărășiți de d-lui și de familia d-lui excursioniștii au vizitat interesanta insulă Adah-Kaleh.

Ieri, 23 Iunie, n. au plecat sănătoși și veseli spre Băile Erculane, iar de aici spre Caransebeș. Aici li-s'a făcut o primire foarte frumoasă. Reuniunea de cântări de aici sub conducerea d-lui **Achim Alionte** i-a primit cu cântări frumoase românești.

Dupăce au vizitat orașul, reședința episcopiei gr. or. române, institutul teologic-pedagogic etc. ieri au plecat spre Arad.

Aici au vizitat orașul, muzeul, catedrala gr. or. rom., școlile românești, reședința episcopiei gr. or. române, redacția ziarului „Românul” etc. Intre excursioniști erau: d-nii profesori **Nicolae Bogdan** cu doamna, **dr. Nicolae Stînghe** cu doamna, **Gheorghe Vătășan**, **dr. Iosif Blaga** precum și d. dr. **Horia Petra-Petrescu**. Cu trenul dela 12:30 excursioniștii au plecat spre Blaj, de unde mâine la orele 2 d. a. vor pleca spre Brașov.

În tot timpul călătoriei excursioniștii au fost sănătoși și veseli.

Bucuria învățătorilor penzionați. Ministrul de culte și instrucțiune publică a promis în discursul său, ținut cu prilejul pertractării bugetului cultelor, că se va înțelege cu ministrul finanțelor, că dela 1913 înainte și învățătorii penzionați până la 1907 să capete ameliorare de penzie.

2) Că oare zăpăceala corespondentului „Tribunei zilelor noastre”, care se trudea să falsifice și să reducă valoarea și măreția adunării dela Lunaj, ori „rectificarea” sucită și vădit neadevărată a „Tribunei zilelor noastre” este mai vrednică de compătimire, va judeca cetitorul.

Foarte bine, de cumva nu va fi și aceasta ceva ca: „nesze semmit fogd meg jól!”.

Două procese interesante. Cetim în „Telegraful Român”, că Românii de legea gr.-ort. din **Vârșeș și Panciova** au intentat Sârbilor proces de despărțire, prin d. avocat **dr. Emil Babeș** din Budapesta. Românii din Vârșeș, astăzi în număr cam de șase sute suflete, cer din averea comună cu Sârbii deocamdată numai o sesiune de pământ pe seama parohului lor și o parte din cimiterul comun, iar Românii din Panciova, comună curat românească în vremile de demult, dar sârbitată în cursul anilor, astfel, că astăzi nu mai sunt decât 600 suflete românești față de 7000—8000 de suflete sârbești, cer partea ce li-se cuvine din întreaga avere bisericească comună, evaluată la patru milioane de coroane.

Un nou doctor în agronomie. Aflăm cu deosebită plăcere, că d-nul **Ovid Maior** a făcut zilele trecute doctoratul în agronomie cu distincție la institutul agronomic al Universității din Halle a/S. Lucrarea lui asupra terenurilor salifere și improductive ale României se va publica în Anuarul institutului. — Felicitări.

Adunare poporală economică. Duminecă în 5/18 l. c. d. a. la 3 ore s'a ținut în **Coșteiul-mare** o adunare îndeosebi pentru asigurarea vitelor. La adunare s'au prezentat între alții și inimosul nostru specialist econom C. Osvadă cu d. I. Moța din Orăștie. Adunarea a deschis-o d. **Isaia Popovici** din Silha. În discursul de deschidere a accentuat, că însoțirea de asigurare dela Orăștie lucră pe lângă taxe cu mult mai mici ca alte însoțiri de asemenea natură. Arată cu exemple, că până când la alte însoțiri se plătește după 1000 cor. 30 cor. anual, aici numai cor. 1940. A vorbit apoi d. Osvadă despre roștul tovarășilor la diferite popoare, arătând marele foloase ce le trage poporul în urma acestor tovarășii. A fost ascultat cu dragoste și ovații. În asemenea înțeles a vorbit și părintele I. Moța și bravul plugar **Ioan Vasii** din Satul mic, îndemnând pe frații plugari a asculta sfaturile auzite și a urma lor. Încheiându-se adunarea, părintele **Groza** din loc mulțumește vorbitorilor și-i asigură, că sfaturile date vor fi sămânța din scriptură, care a căzut în pământ bun și încoțând va aduce rod cu sutele.

După adunare mulți economi și-au asigurat imediat vitele. Să fie într'un ceas bun.

Câteva date. Desp. **Bistrița** are 5 biblioteci schimbătoare, 12 statornice între cari 3 din anul acesta, între acestea, biblioteca pusă la cale de d. **Dologa** în B.-Tiha. Agenturi 20, (3 din anul acesta) în 20 din 35 comune de pe teritoriul despărțământului. Numărul membrilor ajutători până acum se apropie la 150.

Experințe cu bibliotecile. Poporul cetește bucurios povești și istorie. Să-i satisfacem gustul. Cu toții am trecut prin aceasta fază. Cu vremea va cere și lectură mai serioasă. Taxe să nu se ia, căci căpătând o carte neînțeleasă își pierde gustul să mai imprumute cărți cu cheltueli și fără profit. Bibliotecarul trebuie să cunoască cărțile. Probă de interesul poporului pentru citit e **Bistrița**, unde cu o bibliotecă de 75 vol. numărul cărților scoase dela Anul-nou a trecut de 400. Ar fi fost și mai mare dacă ar fi o bibliotecă mai bogată.

De sfârșit mulțumim încă odată d-lui preot **Dologa** și bravilor săteni din B.-Tiha de frumoasa și prietenească primire și le dorim spor pe calea cea bună, pe care au apucat.

Din patrie.

Verdictul dela Giula. Cinci zile și jumătate a durat pertractarea ucigașilor lui **Andrieu Achim** urmărită de atitudinea extrem de încordată a întregii țări. În sfârșit azi la zece ore s'au retras jurații la sfat ca să răspundă la întrebări. Clipă pe clipă agitația creștea. Pe coridorul Tribunalului așteptau adicții și prietenii mai intimi ai familiei regretatului **Achim**, intimii fraților **Zsilinsky** și ziaristi din întreagă țara. La ora unsprezece a asediat coridorul, intrarea Tribunalului și stratele învecinate un pluton de jandarmi comandat de un locotenent, temându-se de eventuală revoltă a țărănilor din **Ciaba**, cari așteptau într'o vie agitație verdictul.

Sentiința s'a adus la ora 11^{3/4} în sensul căreia frații asasini sunt achitați pe baza verdictului juraților.

Diverse

Scump, dar... ieftin. Pictorul francez **Conture**, dobândise un mare succes cu tabloul său „**Voluntarii**”.

Într'o zi, un confrate, admis în intimitatea atelierului, îl vizitează și-i zice:

— Nu știi, **Conture!**.. Cunosc un burghez care ar dori foarte mult să-ți vază tabloul.

Pictorul avea un singur defect: nu era amabil. Față cu burghezii mai cu seamă, sau cu băcanii — cum îi numea el — disprețul lui era hotărîtor; **Conture** nu voia să audă vorbindu-i-se nici de persoana nici de spiritul lor. Tot disprețul lui se domolea însă, când era vorba despre pungea acestor nesocotiți de el.

— Du-te de te plimbă cu burghezul tău! strigă pictorul. Nu cumva voiu primi să mi-se profaneze opera cu privirea băcanilor?..

— Atât mai rău, iubite! Omul meu ar fi în stare să plătească 500 de franci numai pentruca să-ți vază tabloul.

Conture se cam strămbă. Cinci sute de franci nu era glumă!.. Totuși, mândria fu mai mare decât pofta de bani:

— Il voiu da pe ușă afară, cu banii lui cu tot! răspunse **Conture** c'un gest demn de **Talma**.

Amicul plecă: după câteva zile se întoarse.

— Ce zici, **Conture?**.. burghezul meu?!

— Iar cu el?

Ar fi dispus să dea și o mie de franci pentruca să-ți vază tabloul.

— Drace!.. o mie de franci?... o mie?... Ei bine, poștească acest îndărătnic. Dar, spune-mi, cum îl cheamă?..

Jaques Arago.

— Cu neputință... Arage este orb.

— Foarte adevărat, dar tocmai pentru aceasta ar da cu plăcere o mie de franci ca să vază tabloul tău.

...Și iată cum se găsesec lucruri cari, deși par scumpe, în realitate costă foarte ieftin.

Dela fraji

Țarul Rusiei către M. Sa regele Carol. Un schimb de telegrame foarte calde a avut loc între împăratul **Rușilor** și **M. S. regele Carol**.

Țarul **Nicolae** a mulțumit, cu căldură, regelui **Carol** pentru recepția măgulitoare făcută în România misiunii militare, venită pentru monumentul lui **Suvaroff**, iar **M. S. regele Carol** a răspuns în termenii de vie afecțiune și de confraternitate de arme primei telegrame de mulțumire.

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețcurente se trimit gratuit și francat. !

POȘTA REDACȚIEI

Un elev al măiestrului. Articolușul e bun, dar credem, că în chestiunea, despre care tractivează, s'a spus deja destul. Te rugăm însă să ne mai scrii, căci porți bine condeiul.

P. Orlățanu. Dacă „iubiții elevi“ de sub întrebare ai directorului nostru într'adevăr există, ei vor trebui să răspundă la somația, ce li-s'a făcut. Dacă nu răspund, ori nu există, ori sunt niște simpli „inconștienți“, de a căror ubicațiune nu suntem curioși.

Mai mulți membri ai societății „România Jună“ în Viena.

Telegrama fiind neiscălită, nu o putem publica. Peste tot am dori să vă împăcați iertând unii altora. Asta o așteptăm dela tinerimea noastră universitară.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

V. H. Milașel. Având și noi greutățile noastre, favor n'am făcut și nu putem face nimănu.

Redactor responsabil: **Atanasiu Hălmăgian.**

In cancelaria lui Dr. **Aurel Nyilvan** avocat, Șomcuta-mare, află aplicare imediat un

candidat de avocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

Covârșesc orice concurență

prin bunătatea, durabilitatea și ieftinătatea lor

ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada **Kossuth, Arad.** Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

colo se vedeau tablouri acătate de pereți. Deodată ei se opriră — cuprinși de admirație — înaintea unei figuri de femeie pe jumătate goală.

— Oh! nu vă uitați la aceia, — le zise Freuhofer, e o pânză pe care am mângălit-o pentru a studia o poză — o atitudine — nu valorează însă nimic. Iată greșelile mele, reluă el, arătându-le compoziții fermecătoare suspendate pe pereți, prin prejurul lor.

La aceste cuvinte, Porbus și Poussin — încremeniți de acest dispreț pentru asemenea pânze, căutară portretul anunțat, fără să reușească însă a-l găsi.

— Ei bine, iată-l! le zise bătrânul cu pletele în neregulă, cu fața aprinsă de o exaltare supranaturală, cu ochii strălucitori și ahtiați ca a unui tânăr amețit de dragoste. Ha! Ha! strigă el, nu vă așteptați la atâta perfecție! Sunteți înaintea unei femei și căutați un tablou. E atâta profunzime pe această pânză, aerul e atât de adevărat, încât nu-l puteți distinge de aerul ce ne înconjoară. Unde-i arta? pierdută, dispărută! Uite chiar formele unei copilite. N'am prins bine culoarea, viața liniei ce pare că sfârșește corpul. Nu-i acelaș fenomen pe care ni-l prezintă obiectele ce sunt în atmosferă — după cum sunt peștii în apă? Admirați cum conturile se desfac de fond! Nu vi se pare că puteți trece mâna pe la spatelul ei? Așa, timp de șapte ani întregi, am studiat efectele împerechierii luminei cu obiectele.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. **Weitzer János.**
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

„Câmpiana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în **Mociu.**

Concurs.

„Câmpiana“ instituit de credit și economii în Mociu (Mócs, Kolozsmegye) are lipsă de un **practicant** cu un salariu anual de **1200 Cor.** plătit în rate lunare anticipative.

Alesul dacă va corespunde după serviciu de un an, va fi denumit funcționar în senzul statutelor, cu drept de pensiu.

Reflecții să-și trimită petițiile până la **15 Iulie 1911 st. n.**

Postul e de ocupat îndată după alegere. Mociu, la 17 Iunie 1911.

Direcțiunea.

Izvor ieftin de cumpărat
gramofoane și plăci
de vânzare și cu plătere în rate.

Noutăți! Au apărut noi plăci românești.
Cereți-prețurile il. gratis din Marele magazin de

gramofoane
al lui
TÓTH JÓZSEF
Szeged, str. Könyök 3.

Și pe aceste plete nu le copleșește lumina? A respirat chiar, cred! Acest zău îl vedeți? Ah! cine n'ar vrea să-l adore în genunchi? Carnea palpită, tremură. Pare că vrea să se scoale, așteptați!

— Zărești ceva? întrebă Poussin pe Porbus.
— Nu, dar d-ta?
— Nimic.

Cei doi prieteni lăsară pe bătrân în extazul său, priviră dacă nu cumva lumina, căzând perpendicular pe pânza ce le-o arăta, nu neutralizează efectele. Apoi cercetară pictura, așezându-se când la dreapta, când la stânga, când în față, când aplecându-se sau ridicându-se.

(Va urma)

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
instituit de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiu I., în fața pal. administrativ (comit.)

Invățăței

de lăcătuș-mașiniști, faur (covaci), strungar și măsari, pot afla primire în

fabrica de mașini

Maxim J. Vulcu

Arad, strada Miksa 2—3 (lângă stație).

Horváth József

arhitect și zidar

Arad, strada **Darányi János nr. 4.**

Primește orice lucrare în bransa aceasta, face planuri și efectuează zidiri pe lângă prețurile cele mai reduse.

Recomând în atențiunea binevoitoare a cumpărătorilor de mobilă

prăvălia mea de

mobile artistice

de sub nr-ul 6 din strada **Fejszó**
(casa proprie),

având totdeauna asortiment mare din aranjamentul cel mai modern pentru **dormitor, refector și salon** cu prețuri moderate.

În atelierul meu mare, întreprind orice comandă pe lângă condițiile cele mai avantajoase, după model și cu preliminar.

Cu deosebit respect

Csatlós András
stoler.

Vei cruța mulți bani!

Dacă vei cerceta **hotelul și grădina**

Kravár din strada **Sarló nr. 3**

la „Hétvezér“,

unde se pregătesc cele mai bune mâncări ungurești, vinuri alese de deal, și bere proaspătă de kőbánya, pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciul cel mai bun.

Popicării acoperită. Iluminație electrică.

Spitz Ignacz

măestru-măsar.

Execută lucrări de edificii și la poșta, aranjază prăvălii.

Arad, piața Szabadság nr. 11.

Întreprinde orice lucrare aparținând acestei branșe. Execută comande dela cele mai simple, până la cele mai pretențioase, după plan, cu cele mai scăzute prețuri. Servește cu cea mai mare plăcere, cu preliminar și planuri.

Magazinul electrotehnic
al lui

Kalmár József

A r a d

str. Salac nr. 2. Telefon: 242.

Montează motoare electrice
pentru industriași, instalează
lumina electrică cu prețurile
cele mai moderate, etc., etc.

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 40
(casa lui Dr. Winter).

Am onoare a înștiința stimații mei comitenți și publicul mare, că

● atelierul meu de ●
instrumente muzicale

se află în strada

Deák-Ferencz N-rul 40.

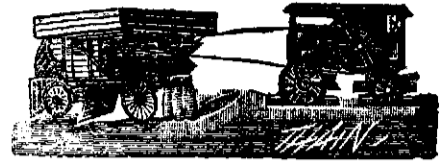
Am înmagazinat mare asortiment de tot felul de instrumente muzicale. Straformez și reparaz instrumente muzicale cu cele mai scăzute prețuri. Comande în provincă execut prompt.

Solicit sprijin binevoitor cu tot respectul

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale.

DACĂ DOMNIATA
dorești să-ți cumperi un aparat montat cu
motor
bun
perfect
și de o **productivitate deosebită**

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresează-te cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN
BUORPEST, VI., Nagymező-utca 66.

Intreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite **preț-curent și eliminat de spese — gratis.**

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnisează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea soneriilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Oppenheimer Mór

zidar diplomat

Arad, Szabadság-tér 17.

In casa d-lui Dr. Schwartz, în curte.

Recomandă în atențiunea on. public pentru facerea de planuri și preliminară de zidire, cancelaria lui de edificări.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și arcelarea lor o mijloc — ște mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☎☎☎ Telefon Nr. 671. ☎☎☎

**TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ**

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a execută tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și erogațiuni, invitații pentru petreceri.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

Pentru sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment în pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

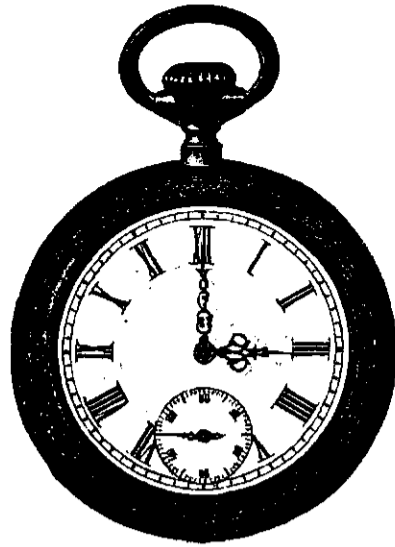
≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

Ioan Bálint („János“)

Timișoara-Fabric. Palatul orășenesc.

Cele mai bune **oroloage**

Cele mai solide și **juvaericeale**

Cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

➔ Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul **Románul** (ad. scriu că au citit anunțul în „Románul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Szeifert János

sculptor

Arad, Magyar-utca Nr. 29.

Reparaturi se efectuează prompt; comenzile din provincie se execută grabnic. — La dorință trimit planuri gratuit. Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului.

Cu stimă: **Szeifert János.**

Pregătește tot felul de lucrări din acest ram, ca: iconostase, amvoane, aranjamente pentru bisericii și saloanelor, tot felul de sculpturi se efectuează pentru tâmplari.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în colorile galbenă și neagră cu

16 coroane 50 fil. exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrássy nr. 20.

Comenzi din provincie se execută în aceeași zi.

25 (11)

Cumpăr în orice cantitate

romonițe, flori de porumbele, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fie verzi, ori uscate și **Vespe de frapțin.**

Farmacia lui

Szokoly Sándor

Arad, Piața Kelemen
(vis-à-vis de biserica sârbească.)

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerintelor moderne; — dietetică după sistemul lui **dr. Sahmann**; —

(băi de aier, de soare, de aburi, de aier cald, de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie, diabet, diateză urică, reumatism, boale de stomach : : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în : : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalii stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.